

Plan- och byggnadsnämnden

Datum:
2026-03-30Diarienummer:
2020-002655Handläggare:
Eleonore Albenius

Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningens påverkan på planförslaget Detaljplan för Gottsunda Östra

Inledning

I enlighet med miljöbalkens 6 kapitel § 16 ska en särskild handling tas fram när en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram enligt miljöbalken 6 kapitel §11 i detaljplaneprocessen. Handlingen sammanfattar:

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,
2. hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter,
3. skälen för att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som övervägts, och
4. vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Detaljplanens syfte

Detaljplanen möjliggör att en central del av Gottsunda kan utvecklas med cirka 350 nya bostäder, lokaler för centrumverksamheter och en förskola med sex avdelningar. För bebyggelsens elförsörjning reserveras två platser för elnätstationer. Detaljplanen innebär att Elfrida Andrées väg dras om i syfte att friställa byggbar mark för bostäder. Väster om Elfrida Andrées väg planläggs en allaktivitetsyta för idrott som även ska fungera som översvämningssyta vid skyfall.

Bakgrund

Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun pekar ut de centrala delarna av Gottsunda som en del av dubbelstadsnoden Gottsunda-Ultuna. I Gottsunda ligger tyngdpunkten på ett centrum med service, kultur och handel, och i Ultuna är fokus en koncentration av nationella forsknings- och undervisningsverksamheter. Stadsnoden ska utvecklas med en koncentration av bebyggelse med bostäder, verksamheter och andra funktioner som kompletterar och stärker stadsnoden.

Detaljplanen är förenlig med översiktsplanen.

Planprogram

Planprogrammet för Gottsundaområdet, godkänt av kommunstyrelsen i april 2019, redovisar hur 5 000–7 000 nya bostäder, samt arbetsplatser, kollektivtrafikstråk och allmänna platser kan tillkomma i Gottsundaområdet. Programmet beskriver hur olika målpunkter i området knyts ihop av stråk (som till exempel gator samt gång- och cykelvägar) och var tillkommande bebyggelse kan uppföras. Den nya bebyggelsen placeras i de mellanrum som finns mellan den befintliga bebyggelsen och gatorna, och skapar mervärden i form av levande bottenvåningar, nya arkitektoniska uttryck, ökade flöden och tydliga strukturer. Bebyggelsen föreslås i stor utsträckning koncentreras kring ett nytt stadsstråk längs Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé.

Detaljplanen ligger i linje med planprogrammet för Gottsundaområdet.

Planprocess

Detaljplanen för Gottsunda Östra har varit på samråd 10 augusti–21 september 2022 och granskning mellan 10 juni–15 augusti 2025. Planen bereds för godkännande i plan- och byggnadsnämnden och antagande i kommunfullmäktige under det andra kvartalet 2026.

Hur miljöaspekterna har integrerats i planen

I samrådsversionen av detaljplanen hade planområdet en annan utbredning. I den västra delen av planområdet ingick ett mindre skogsområde i gränsen mot Valthornsvägen. I anslutning till Gottsunda allé möjliggörs i antagandehandlingen två bostadskvarter som i samrådsversionen ingick i detaljplanen för Gottsunda stadstråk.

Följande planbestämmelser fanns med i samrådsförslaget och bidrog till att minska påverkan kopplade till de miljöaspekter som miljöbedömningen omfattade:

- Markanvändning allmän plats, NATUR, öster om Elfrida Andréés väg för att skydda naturvärden och hålla avstånd till Natura 2000-området Bäcklösa.

- Markhöjder inom allmän plats, GATA, för att säkerställa att gatorna kan fungera som sekundära avrinningsvägar och för att avrinning ska ske till parkmark.
- Begränsning av markens bebyggande, så kallad prickmark, som möjliggör utrymme för dagvattenhantering inom kvartersmark.
- Placeringsbestämmelse som möjliggör förgårdsmark som kan användas för dagvattenhantering.
- Planbestämmelse om att bostadsgårdar ska utformas med planteringar och vistelseytor i syfte att skapa ett gott mikroklimat och rymma dagvattenhantering.

Sammanfattning av hur miljökonsekvensbeskrivningen och yttrandena har påverkat förslaget

Arbetet med miljöbedömningen har skett parallellt med detaljplanearbetet och utredningar har fördjupats efter hand. Se samrådsredogörelse och granskningsutlåtande för ytterligare beskrivning av inkomna yttranden.

Inkomna synpunkter

Inga särskilda synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen har inkommit under planprocessen. Flera av de inkomna synpunkterna har dock berört de aspekter som miljökonsekvensbeskrivningen tar upp, det vill säga naturvärden, ytvatten och markföroreningar. Inkomna synpunkter under samrådet eller granskningen har behandlat:

- Påverkan på Natura 2000
- Biotopskyddade alléträd
- Miljöbalkens hänsynsregler i och med ianspråktagande av objekt med högt naturvärde (klass 2)
- Planens förenlighet med artskyddsförordningen
- Potentiella livsmiljöer och fynd av cinnoberbagge inom planområdet
- Brister i föroreningsberäkningarna
- Dagvattensystemen inom och nerströms planområdet
- Behov av miljöteknisk markundersökning
- Spridningsrisk från markföroreningar till grundvattnet

Se samrådsredogörelse och granskningsutlåtanden för ytterligare beskrivning av inkomna yttranden.

Förändringar efter samråd

Med avseende på de miljöaspekter som tas upp i miljökonsekvensbeskrivningen gjordes följande ändringar av planförslaget efter samrådet:

- Trädalléer inventerades i Gottsunda och det konstaterades att det inom planområdet för Gottsunda östra inte finns några biotopskyddade trädalléer.
- Större delen av skogsområdet öster om Valthornsvägen utgick ur detaljplanen för att inte exploateras. Det resulterade i en ny struktur för resterande delar, utan idrottshall och skola, i den norra delen av planområdet.
- En utredning med förslag på förstärknings- och kompensationsåtgärder för förlust av naturvärden togs fram och resulterade i planbestämmelser som reglerar att marken inom idrottsytan och förskoletomten är avsedd för

plantering och vistelse. Detta för att tydliggöra att ytorna ska innehålla växtlighet.

- Marken väster om den befintliga gång- och cykelbanan ändrades till allmän plats, NATUR, i syfte att värna naturvärden och möjliggöra förstärknings- och kompensationsåtgärder.
- En fördjupad markundersökning genomfördes och resulterade i skyddsbestämmelser om att sanering av markföroreningar ska göras innan mark tas i anspråk
- En planbestämmelse som syftar till att möjliggöra tillräckligt jorddjup på eventuella gårdar som anläggs på terrassbjälklag tillkom. Syftet är att möjliggöra större träd och planteringar även på bjälklagsgårdar.
- Skyddsbestämmelser för träd med höga naturvärden infördes på plankartan.
- Motivtexter till ett flertal planbestämmelser utvecklades, bland annat om att idrottsytan också ska fungera som en översvämningssyta vid skyfall.

Förändringar efter granskning

Med avseende på de miljöaspekter som tas upp i miljökonsekvensbeskrivningen gjordes följande ändringar av planförslaget efter granskningen:

- Byggrätten för komplementbyggnader inom idrottsytan har minskats något i syfte att minska andelen möjlig bebyggelse inom området, som ska utformas med växtlighet och för att kunna hantera skyfallsvatten.
- Planbeskrivningen kompletterats med ett förtydligande om hur arbetsområdena intill Natura 2000-området ska avgränsas. Vid anläggning av den nya sträckningen av Elfrida Andrées väg ska arbetsområdet förläggas minst två meter från Natura 2000-området. Arbetsområdet ska avgränsas fysiskt och gränsen får ej överträdas. Vägen kommer att anläggas från väster och inga etableringsytor får anläggas öster om vägen.
- Planbeskrivningen har förtydligats om hur miljöer för cinnoberbagge ska förstärkas, bland annat genom kontinuerlig försörjning av asp och död aspved ska ske i området.
- Utredning av Bäcklösaravinens kapacitet har genomförts och kommunen har sökt dispens från biotopskyddet i syfte att kunna genomföra erforderliga förstärkningsåtgärder. Planbeskrivningen har uppdaterats med information om detta.
- Planbeskrivningen har kompletterats med en beskrivning av vilka förstärknings- och kompensationsåtgärder kommunen avser att genomföra.

Motiv till varför övriga alternativ har avfärdats

I miljökonsekvensbeskrivningen har planförslaget jämförts med ett nollalternativ, vilket representerar en sannolik utveckling om planen inte genomförs.

För planområdet bedöms nollalternativet inte medföra några direkta miljökonsekvenser jämfört med nuläget. Miljöaspekten naturmiljö bedöms inte påverkas negativt i nollalternativet. För miljöaspekten ytvatten är dagvattenledningarna likt i nuläget underdimensionerade, vilket innebär att det krävs åtgärder för att undvika översvämningar. Nollalternativet innebär ingen rening eller fördröjning av dagvatten, belastningen på vattenförekomsterna kommer inte att

minska. För miljöaspekten markföroreningar kommer kunskap och hantering av eventuella markföroreningar att utbli.

I översiktsplanen ingår detaljplaneområdena som en del av ett större område för utbyggnad av blandad stadsbebyggelse. Eftersom bebyggelsen på så sätt redan är utpekad i översiktsplanen antas överväganden av alternativa lokaliseringar redan vara genomförd.

Uppföljning och övervakning

Kommunen ansvarar för och, samordnar miljöövervakning under planens genomförande och följer upp föreslagna utredningar, åtgärder och anpassningar.

Enligt 6 kap. 11 § punkt 7 i miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse av de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför.

Inför antagandet av detaljplanerna har projektet tagit fram en så kallad miljösäkringsplan. Syftet med miljösäkringsplanen är att säkerställa att krav och åtgärder följs upp genom projektets alla skeden.

I denna uppföljning kommer kommunen att kontrollera hur de förebyggande åtgärderna och kompensationsåtgärderna som arbetats in i detaljplanerna beaktas i det fortsatta arbetet, det vill säga vid detaljprojekteringen och vid genomförandet. Utifrån denna uppföljning kan det sedan vara relevant att utvärdera om de föreslagna åtgärderna är tillräckliga för att minimera negativ miljöpåverkan eller om ytterligare åtgärder krävs.

Uppföljningen i miljösäkringsplanen kan också kompletteras genom ett kontrollprogram som beskriver åtgärder mot risker för förorenings-spridning samt kontroll av oförutsedd spridning av förorening genom provtagning och analyser. I kontrollprogrammet kan även åtgärder kopplat till hantering av länshållningsvatten redovisas och följas upp. Åtgärder vid överskridande av uppsatta krav/kriterier kopplat till föroreningar beskrivs också i ett sådant kontrollprogram.

Eventuella villkor som följer av dispenser från generellt biotopskydd ska följas.

I samband med utbyggnad och efter att området har färdigställts bör vitaliteten hos de träd som hamnat inom ytor med mer hårdgjord mark följas upp och åtgärdas vid behov.

Inför sanering ska en anmälan lämnas till tillsynsmyndigheten enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. För att få saneringen godkänd måste en slutrapport skickas in till tillsynsmyndigheten som då i praktiken avgör om marken blir lämplig för sitt ändamål. Miljökontroll i enlighet med ett kontrollprogram kommer att behöva utföras under schakt för att minimera spridning av föroreningar.

Kommunen ansvarar för att skyddsåtgärder, villkor och krav från dispenser och tillstånd hanteras och säkerställs under projektets fortsatta planering, samt i kommande bygg- och driftskede.

De tillståndsfrågor och behov av dispenser som identifierats är:

- Vid åtgärder som ianspråktar eller påverkar områden som är klassade som klass 2 för cinnoberbagge, enligt Upplandsstiftelsens inventering, ska samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken genomföras.
- Dispens från biotopskydd för småvatten har sökts för Bäcklösaravinen (naturvärdesobjekt 11). Eventuella villkor ska beaktas och implementeras.
- Erforderliga dispenser från vattenskyddsföreskrifter och/eller tillstånd för vattenverksamhet ska sökas.
- Vid påträffande av förorenade massor ska anmälan ske till tillsynsmyndigheten enligt 10 kapitlet 11 § miljöbalken eller en anmälan göras enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Samlad bedömning av miljöeffekterna

Miljökonsekvensbeskrivningens kapitel 7 redogör för den samlade bedömningen per miljöaspekt. Nedan redovisas den sammanfattande tabell som redogör för konsekvenserna per miljöaspekt

Sammantaget bedöms detaljplanen medföra måttligt negativa effekter för aspekten naturmiljö, även om exploateringen av naturvärdesobjekt 4 bedöms medföra stor negativ effekt. Avseende miljöaspekten ytvatten bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser. Flödena och föroreningsmängderna kommer minska förutsatt att dagvattenåtgärderna genomförs.

Då planen medför att markföroreningarna kommer att hanteras och avlägsnas från platsen bedöms negativa effekter kunna undvikas. Sammantaget bedöms konsekvenserna innebära en acceptabel hälsopåverkan.

Miljöaspekt	Nollalternativ	Planförslaget
<i>Naturmiljö</i>	inga konsekvenser	måttligt negativa konsekvenser
<i>Ytvatten</i>	inga konsekvenser	positiva konsekvenser
<i>Markföroreningar</i>	inga konsekvenser	acceptabel hälsopåverkan